בג א מיי פ״ח מהלי רולח הלי ט והלי י

:סמג עשין עו

מד ב ג מיי׳ שם הלכה

ם הכל שם: מ הכל שם: מה ד מייי שם פייו הלי

א סמג עשין עו: ה מיי פ"ד מהלי ת"ת הלכה א סמג

עשיו יב טוש"ע י"ד סימו

רמו ס"ז: מז ד מיי פ"ז מהלי רולח

הלכה א סמג עשין עו: ז [מיי' שם פ"ח הל' ג]

גליון הש"ם

נמ' כי הא דרב חסדא.

גב" כי הא דרב חסדא. עיין שנת דף ל ע"ב: רש"ר ד"ה רב אשי ובו' גרסי' ללמוד. רלה לתרן דלמה הקדים רלשון דכרי רב אשי לדרפינא הא רבינא

קשיש מיניה לזה כתב רש"י דדברי רב אשי ללמוד ודרבינא ללמד מש"ה נקט

כחדר ללמוד ואח"כ ללמד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר אביי הללו.

נ"ב פירוש הני שש: (ב) רש"י ד"ה נואלו שרי לוען נשאו. נ"ב נשאו

:פרש"י נתעו

ל) ב"ב קכב:, כ) ס"חהואי, ג) [לפי מ"ש הערוך בערך פרוור ע"ש ל"ל פרוורהא ברי"ם והעיר המוסף הערוך שם פירושו בלשון יוני מגרשי הערים וכפרים נקרא פרוור], לדעת. בין שברח שם לדעת קליטה בין [שלא] ברח שם (שלא) לדעת י) [ערכין לג: ע״ש], **ה**) [שכ : [קליטה] שלא היה יודע שהיא קולטת נב:], ו) [תוספתה פ"ב ע"שן, ז) נ"ל א"ר זירא, ם) חולין קלג. ע"ש, מ) חולין קלג. ע"ש, ט) הוריות יג: מגילה יח., י) בדפו"י ליתא. כ) תענית וערי מבלר. כרכים גדולים שהיו י) בופור כעמו, כ) מעכית ז. ברכות סג:, () [בס״ה: ישראל], מ) [תענית ז. בנחלת נפתלי הלדים לר וגו': ערים

ושנת () ם) [תוספתה פ"ב], ע) ל"ל

פרוודהת. כפרים וחלרים הסמוכות

לה ונקראות על שמה נתנו לכלב:

הללו. ערי מקלט: טירין קטנים.

לפי שחין מזונות מלויין שם: ולח

כרכים גדולים. שהכל נקבלים שם

תמיד ויהא רגל גואל הדם מלויה שם

ויארוב לו: כגון סליקום. עיר מבצר

ויש כפר סמוך הנקרא אקרא דסליקום

כך קדש העיר מבלר ועיר בינוני

סמוכה לה הנקראת על שמה: ואם

אין שם מים. כשנפלו בגורל בימי

יהושע ללוים הביאו להם אמות מים

אחרי כן מן הנהרות הרחוקים: במקום

שווקים. שימלאו מזונות לקנות: במקום אוכלוסין. שיהו כפרים

ויישוב סמוכים להם שלא יבואו

גואלי הדם מרובים על העיר בחיל:

כלי זיין. שלא יקנה גואל הדם

תורה אור השלם 1. גּלְעָד קּרְיַת פּעֲלֵי אָוֶן עַקבָה מִדָם: הושעוח

רביעית,

ת ביי ביי הישעות 2. וּכְחַבֵּי אִישׁ גְּדוּדִים חֶבֶר כֹּחֲנִים דּרה יראייי בהנים דרך ירצחו שכמה כי זמה עשו: הושעוט הושעוט וְאַתְּ הָעָרִים אֲשֶׁר

תתנו ללוים את שש ערי הַמְּקְלֶּט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְגָּס שָׁמָּה הָרצֵח וַעֲלֵיהֶם תִּתְנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתִּיִם תִּתְנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתִּיִם במדבר לה ו חברון כאשר דבר משה ָיָרָּ יִן בַּיְצָּי, יְבֶּי בַּיֶּאָה וַיּוֹרֶשׁ מִשְׁם אֶת שְׁלֹשְׁה בְּנֵי הָעֲנָק: שופטים א כ . ואַת שַּׁרָה הַעִיר ואַת יָבֶנֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן יְפָנֶה בַּאֲחָזָתוֹ:

יהושע כא יב 6. וערי מבצר הצדים צר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנְּרֶת: וַאָדֶמָה וִהָרֶמָה וִחָצוֹר: וְקֶרֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר: יהושע יט לה-לז 7. לָגָס שְׁמָּה רוֹצֵחַ אֲשֶׁרְ ירצח את רעהו בבלי מתמל שלשום ונס אל מּוְּמֵל שָׁלְשׁוּם וְּנֶט אֶּל אַחָת מֵן הָעָרִים הָאַל 18. אָת בָּצֶר בָּמִּדְבָּר בְּאָרֶץ הַמִּישׁר לְרִאוּבִני וְאָת רָאמֹת בָּלְעָד לְנָדִי וְאָת רָאמֹת בְּלֶּעָד לְנָדִי ואַת גוּלַן בַּבָּשַׁן לַמִנַשִּׁי:

9. וְוֹאת הַתּוֹרֶה אֲשֶׁר שָׂם מִשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי דברים ד מד שְׁרָאַל: וַיִּצְלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לא

בַּבָּנוּ נְבֶּש. בראשית לז כא 11. אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה. ייָרָהַ בְּעַבֶּר הַיִּרְהַן שָׁלשׁ עָרִים בְּעַבֶּר הַיִּרְהַן מִזְרָחָה שָׁמֶשׁ:

12. אהב כסף לא ישבע בָּטֶף וּמִי אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַם זֶה הָבֶל:

מהלח המ קוואני זי 13. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל הְהָלְּתוֹ:

חהליח מו ר וווילים קוב 14. חֶרֶב אֶל הַבַּדִּים וְנֹאָלוּ חֶרֶב אֶל גְבּוֹרֶיהְ וָחָתוּ: ירמיהו ג לו וְּנְוּנוּגּ 15. וַיֹּאמֶר אַהְרֹן אֶל משֶׁה בִּי אֲדֹנִי אַל נָא רשת עַלִּינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר תשת עַלִינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר ָּנְישֵּׁר בָּיֵג -נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ: במדבר יב יא

16. נואלו שַׂרֵי צעַן מצרים פנת שבטיה: ישעיהו יט יג

שם זיין ויהרוג שאם יביא כלי זיין ממקומו ירגישו בו: וכלי מצודה. עוקבין. אורבין: מהאי גיסא ומהאי גיסא דמרחקי. חברון וקדש אף בהם הורגין חיות: מאי קרא. דמתקנינן להו לרולחין דבר שלריכין רחוקות מגבולי הארץ ששני רביעי הארץ וההורג בסוף הגבול לריך לו: לסלמיד שחינו הגון. שלח יביחוחו עונותיו לידי הריגה בשוגג לנוס רביע הארך: ומ"ש מליעאי דמקרבי. ההורג בין חברון לשכם ויגלה דאמרי׳ לקמן (עמוד ב) שאינו מלוי אלא ברשעים: לימנות ובין שכם לקדש קרוב למקלט מיכן ומיכן: בין לדעת בין שלא

בהללה תחלה. שפתח הכתוב בו בערי מקלט תחלה: הזרח שמש לרולחים. להכין להם חיותם כגון הנך מילי דלעיל: הזרחת שמש לרוצחים. בהבדלה זו ויפה עשית: ללמד בהמון. לדרוש ברבים: שכל תבוחה שלו. שבקי במקרא במשנה ובהלכות ובאגדות: ורבנן ואיתימא רב מרי אמרי מי אוהב בהמון וגו' האוהב ח"ח לו תבוחה. התורה מחזרת עליו ועל זרעו כדאמרינן בעלמא (שבת דף כג:) האי מאן דרחים רבנן הויין ליה בנין רבנן: [יהבו רבנן עינייהו ברבה. שהיה חומד חלמידי חכמים ביותר והיו לו בנים ת״ח]: רב אשי אמר כו'. בדרב אשי ° גרסי' ללמוד בדרבינה גרסי׳ ללמד: ללמוד בהמון. עם חברים רבים: נוחלו שרי לוען (ב) נשחו שרי נוף. חלמה הנוחל נשה לחטוא: ללמד בהמוז. מרבה חלמידים: לו מבוחה. לפי שעל ידיהם ירבה הפלפול ונותן לב לתרץ קושיותיהם: בשעריך. בשביל שעריך: מחלף עולות כו'. מקרא כתוב אלף עולות יעלה שלמה וגו' (מלכים א ג):

דכתיב יגלעד קרית פועלי און עקובה מדם מאי עקובה מדם א"ר אלעזר שהיו עוקבין להרוג נפשות ומאי שנא מהאי גיסא ומהאי גיםא דמרחקי ומאי שנא מציעאי דמקרבי אמר אביי בשכם נמי שכיחי רוצחים דכתיב וכחכי איש גדודים חבר כהנים דרך ירצחו שכמה וגו' מאי חבר כהנים א"ר אלעזר שהיו מתחברין להרוג נפשות ככהנים הללו שמתחברין לחלוק תרומות בבית הגרנות ותו ליכא והא כתיב יועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר אמר אביי "הללו (6) קולטות בין לדעת בין שלא לדעת הללו לדעת קולטות שלא לדעת אינן קולטות יוחברון עיר מקלט יהוא והכתיב ⁴ויתנו לכלב את חברון כאשר י דבר משה אמר אביי יּפרוודהא דכתיב זואת שדה העיר ואת חצריה נתנו לכלב בן יפנה וקדש עיר מקלם הואי והכתיב יוערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת [וגו'] וקדש ואדרעי ועין חצור יותניא ערים הללו אין עושין אותן לא מירין קמנים ולא כרכים גדולים אלא עיירות בינוניות ∞אמר רב יוסף

אין עושין אותן לא טירין קטנים ולא כרכין גדולים אלא עיירות בינוניות יואין מושיבין אותן אלא במקום מים

ואם אין שם מים מביאין להם מים ואין מושיבין אותן אלא במקום שווקים ואין מושיבין אותן אלא במקום

אוכלוסין נתמעטו אוכלוסיהן מוסיפין עליהן נתמעטו דיוריהן מביאין להם כהנים לוים וישראלים ואין מוכרין בהן

לא כלי זיין ולא כלי מצודה דברי רבי נחמיה וחכמים מתירין יושוין שאין פורסין בתוכן מצודות ואין מפשילין לתוכן חבלים כדי שלא תהא רגל גואל הדם מצויה שם א"ר יצחק מאי קרא יונם אל אחת מן הערים האל וְחי

עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא תנא התלמיד שגלה מגלין רבו עמו שנאמר וחי עביד ליה מידי דתהוי ליה

חיותא ״אמר ר׳ זעירא מכאן ישלא ישנה אדם ״לתלמיד שאינו הגון א״ר יוחנן יהרב שגלה מגלין ישיבתו עמו

איני והא א"ר יוחנן מנין לדברי תורה שהן קולמין שנאמר ְּצאת בצר במדבר וגו' [וכתיב בתריה] יוזאת התורה לא קשיא הא בעידנא דעסיק בה הא בעידנא דלא עסיק בה ואי בעית אימא מאי קולטין ממלאך המות ∘כי הא דרב חסדא הוה יתיב וגריס בבי רב ולא הוה קא יכול שליחא [דמלאכא דמותא] למיקרב

לגביה דלא הוה שתיק פומיה מגירסא סליק ויתיב אארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכיל ליה א"ר תנחום בר חנילאי מפני מה זכה ראובן לימנות בהצלה תחלה מפני שהוא פתח בהצלה תחלה שנאמר ייושמע ראובן

ויצילהו מידם דרש רבי שמלאי מאי דכתיב ייאז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחה [שמש] אמר לו

הקב"ה למשה הזרח שמש לרוצחים איכא דאמרי א"ל הזרחת שמש לרוצחים דרש רבי סימאי מאי דכתיב

יודע בסף לא ישבע כסף ומי אוהב בהמון לא תבואה אוהב כסף לא ישבע כסף זה משה רבינו שהיה יודע

ישאין שלש ערים שבעבר הירדן קולטות עד שלא נבחרו שלש בארץ כנען ואמר מצוה שבאה לידי אקיימנה

ומי אוהב בהמון לא תבואה למי נאה ללמד בהמון מי שכל תבואה שלו והיינו ®דא"ר אלעזר מאי דכתיב ימי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה (ללמד) [למלל] גבורות ה' ִמי שיכול להשמיע כל תהלתו

ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמר מי אוהב בהמון לו תבואה כל האוהב יו (למלמד) בהמון לו תבואה יהבו

ביה רבנן עינייהו ברבא בריה דרבה (סימן אשי ללמוד רבינא ללמד) רב אשי אמר כל האוהב ללמוד בהמון

לו תבואה והיינו ∘דא"ר יוםי בר' חנינא מאי דכתיב ייחרב אל הברים ונואלו חרב על צוארי שונאיהם של

ּוָת״ח שיושבִין ועוסקין בתורה בד בבד ולא עוד אלא שמטפשין כתיב הכא ונואַלו וכתיב התם יאשר נואלנוְ. ולא עוד אלא שחומאין שנאמר ואשר חמאגו ואיבעית אימא מהכא יינואלו שרי צוען רבינא אמר כל

האוהב ללמד בהמון לו תבואה והיינו דאמר שרבי הרבה תורה למדתי מרבותי ומחבירי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולן א"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב ייעומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם מי גרם לרגלינו שיעמדו

במלחמה שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב שהיו עוסקים בתורה וא"ר שמחתי באומרים לי בית ה' נלך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע שמעתי בני אדם שהיו

שמויות באומי לבדר לה בין היבא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה ונעלה לרגל ושמחתי יאמר לו אומרים מתי ימות זקן זה ויבא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה ונעלה לרגל ושמחתי יאמר לו הקב"ה ינכי מוב יום בחצריך מאלף מוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה לפני מאלף עולות שעתיד שלמה בגך להקריב לפני על גבי המזבח: ומכוונות להם דרכים וכו': תניא ייר' אליעזר בן יעקב אומר

תרתי קדש הואי אמר רב אשי כגון סליקום ואקרא דסליקום גופא יערים הללו

מוסף רש"י

וחברון עיר מקלט הוא. כדכתיב ביהושע וכח מנו את עיר מקלט הרונח את חברון ואת מגרשיה שסביב להעיר חולה למגרש מספיב נהטיר מונה מנוגרט (שם). **ערים הללו.** ה**נימנים ללויים** (ערכין לג:). לא טירין קטנים. לפי שהן ערי מקלט ובעינן שיהא שם יישוב לבית מנום לרולחים (שם). ו כרכים גדולים. שמתקבלין שם מכל מקומות לסחורה ותהא רגל נואל הדם מלויה שם ויארוב את הרולח ויהרגנו (שם). אלא עיירות בינוניות. כלא חומה (שם). אוהב כסף לא ישבע כסף. אוהב מלוות לא ישנע מהן (קהלת ה ט). מי שיכול להשמיע כל נראה לספר מדעתו אלא את שתקנו חכמים (מגילה יח.). אשר נואלנו. מתרגס דאיטפשנא (תענית ה.). שחוטאין. דכתיב נואלנו גבי חטאנו (שם). כי כבר אמרם לפני מוב יום שאתה עומד בחלרי ועוסק בחורה מאלף עולות שעתיד בנך שלמה להעלות, כדכתיב (מ"א ג) אלף עולות יעלה שלמה וגו"

רבינו חננאל

שנאמר פועלי און עקובה מדם.

מקרם להנה מדם. בקרם להנו שעורה מיש של הרוג נפשות. ובשכם נמי שכיחי רצחנים שנאמר דרך ירצחו שמחתי באמרים לי בית יי נַלְף: א"ר אלעזר שהיו עוקבים להרוג נפשות. ובשכם נמי שכיחי רצחנים שנאמר דרך ירצחו שמחתי באמרים לי בית יי נַלְף: א"ר אלעזר שהיו עוקבים להרוג נפשות. ובשכם נמי שכיחי רצחנים שנאמר דרך ירצחו שכמה. חברים ההיים קכב א 19. בי טוב יום בחצוקיף באַקריף באַקריף באַקריף באַקריף באַקלי רְשׁע: ההלים פר יא

לדעת ושלא לדעת והאי דכתיב ועלים תתנו ארבעים ושתים עיר אינן קולטות אלא לדעת. חברין היחה עיר

מקלט ושדה העיר וחצריה נתנו לכלב. וקדש עיר מקלט הואי והכתיב וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת [וגר] וקדש ואדרעי. ושנינן תרתי קדש הוו. ואין עושין בערי מקלט דברים שנורמין להיות רגלו של גואל

הדם מצויה שם. תנא תלמיד שגלה מגלין רבו עמו שנאמר וחי עביד ליה מידי דתיהוי ליה חיותא. א"ר זירא מיכן שלא ישנה אדם לתלמיד שאינו הגון. א"ר יוחנן הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו. איני שרב גולה והאמר

ר' יוחנן מנין לדברי תורה שקולטין שנאמר את בצר במדבר וכתיב וואת התורה. ופוקינן קולטין ממלאך המות בעדנא דעסק בה כדרב חסדא דהוה גריס יתיב בבי רב ולא הוה יכול שליחא ל) למיקרב גביה ולא הוה שבע מהן. ומי אוהב בהמון לא תבואה למי נאה להלן ל) נבורות ה' שישנע כסף זה מרע"ה שהיה אוהב המצות ולא היה שבע מהן. ומי אוהב בהמון לא תבואה לי נאר ואינו מוף פיקין היה הבית האחרון חסר מן הראשון שנאמר ואכבד. ה' חסר. אלו ה' דברים שהיה בריב שלם בל ההלתו. ל) יהבו ביה רבן עוניהו בהבר היה דובא ל): ירושלים שהיה בורב של מרל ואונים בהלכה. וכן אמר האבר בי הרב התור למדתי מכילי צרין למימר לון חדא מכילא אנא תכים: רב אשי אמר כל אוה לותר למדתי מכולי צרין נומדות הים שריך ירושלים מי גרם להיות עומדות הנלינו במלחמה שערי ירושלים שהיו מצוינים בהלכה. וכן אמר הקב"ה לדוד טוב לי יום שאתה מתעסק בתורה במרחב ביה ורבו להיות שמחת בל החורת בהלב". עומדות היו בללינו בשעריך ירושלים מי גרם להיות עומדות הלים במלחמה שערי ירושלים שהיו מצוינים בהלכה. וכן אמר הקב"ה לדוד טוב לי יום שאתה מתעסק בתורה בתברים בלה בהלון באלף.

א) מלות דמלאכא דמותא ליתא בגמ׳ וככל הדפו"י: צ) להלל. כך היא ג"כ גי הערוך ערך אהובה: ג) אולי חסר כאן ולייל כמ"ש בגמ׳ ורכנן כו׳: ד) כ"ה הגירסא ג"כ בע"י: